de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

Contactpersoon
J. Pennekamp

Kenmerk
196988906

Zuidhorn
17 mei 2022

Onderwerp
Advies aan de staatssecretaris van EZK inzake Operationele Strategie Groningenveld 2022/2023

Geachte leden van de raad,

Afgelopen week hebben wij u geïnformeerd over het gewijzigde vaststellingsbesluit voor de winning uit het Groningenveld in de periode tussen oktober 2021 en september 2022. Op 13 april 2022 heeft uw college het verzoek ontvangen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) om advies uit te brengen over de wijze waarop er in het komende jaar gas gewonnen wordt uit het Groningenveld. Dit is vastgelegd in de door NAM voorgestelde Operationele Strategie Groningenveld. In bijlage 1 is deze strategie terug te vinden. Het komende jaar loopt van oktober 2022 tot en met september 2023. In dit adviesverzoek zijn wij gevraagd om specifiek aandacht te besteden aan de maatschappelijke effecten en de veiligheidsoverwegingen voor de winning uit het Groningenveld. Dit advies zal worden meegewogen in de totstandkoming van het definitieve vaststellingsbesluit dat door de staatssecretaris voor oktober 2022 genomen zal worden. Op 17 mei 2022 heeft het college besloten om zich te conformeren aan het regioadvies dat in samenwerking met andere betrokken overheden tot stand is gekomen. Daarnaast kiezen wij er ook voor om een aantal lokale aangelegenheden over het voetlicht te brengen bij de staatssecretaris van EZK. Hiervoor hebben wij een begeleidende brief opgesteld.

Met deze raadsbrief informeren wij u over de inhoud van het regioadvies en de begeleidende brief. Het regioadvies is terug te vinden in bijlage 2. Voor de begeleidende brief verwijzen wij u naar bijlage 3.

Procedure
Elk jaar publiceert de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een vaststellingsbesluit voor de winning uit het Groningenveld. In dit besluit wordt naast het winningsniveau uit het Groningenveld ook de inzet van de verschillende productielocaties in het Groningenveld vastgelegd. Met de afbouw van de winning uit het Groningenveld zien we ook dat er de afgelopen jaren verschillende productielocaties zijn gesloten.

In het proces tot de publicatie van het vaststellingsbesluit ligt ook een wettelijke taak van de gemeente Westerkwartier. Ook andere betrokken overheden in het gebied waarop de operationele strategie betrekking hebben het recht om advies uit te brengen over de wijze waarop in het komende jaar gas wordt gewonnen uit het Groningenveld. Dit gasjaar loopt van oktober 2022 tot en met september 2023. Daarnaast zijn ook het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Nederlandse Organisatie voor Toegepast-Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO), de Mijnraad en het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) aangewezen als wettelijke adviseurs. Ook zij adviseren de staatsecretaris van EZK over de door NAM voorgestelde operationele strategieën alvorens er een ontwerp-vaststellingsbesluit wordt gepubliceerd. Na ontvangst van de adviezen stelt de staatssecretaris een ontwerp-vaststellingsbesluit op waarin de ontvangen adviezen worden meegewogen. De publicatie van het ontwerpbesluit wordt medio juni 2022 verwacht. Het ontwerp-vaststellingsbesluit wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd. In deze periode worden informatieavonden gehouden en kunnen belanghebbenden zienswijzen indienen. Voor 1 oktober 2022 zal de staatssecretaris een definitief besluit nemen. Dit definitieve vaststellingsbesluit is vatbaar voor beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Regioadvies
De operationele strategie omvat een beschrijving van de volgorde van de inzet van de clusters in het Groningenveld en de verdeling van het volume over de productieclusters. Tevens wordt er in deze strategie ingegaan op de wijze waarop de inzet over de clusters en de verdeling van het volume over de clusters wordt verlaagd dan wel verhoogd. Het komende gasjaar is het eerste jaar waarin het Groningenveld niet meer nodig is voor leveringszekerheid op basis van de gemiddelde temperatuur. Het Groningenveld produceert in 2022-2023 op minimumflow, onafhankelijk van het temperatuurprofiel. Dit betekent dat de productie uit het Groningenveld alleen nog opgestart kan worden wanneer zich extreem koude temperaturen voordoen en gelijktijdig uitval van bijvoorbeeld stikstofinstallaties. Hiermee wordt een volgende stap gezet naar een definitieve sluiting van het Groningenveld in oktober 2023. De ombouw van de ondergrondse gasopslag in Grijpskerk naar berging van laagcalorisch gas draagt ook bij een deze versnelde sluiting. Het regioadvies richt zich op de volgende onderwerpen: (1) leveringszekerheid, afbouw en capaciteitsbehoefte (2) veiligheidsnorm en tempo versterkingsoperatie (3) schadeafhandeling en (4) maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning. Het tweede onderwerp heeft uitsluitend betrekking op de versterking van woningen in het aardbevingsgebied. Omdat dit geen betrekking heeft op de gemeente Westerkwartier is dit buiten beschouwing gelaten in de onderstaande samenvatting van het regioadvies. Het volledige regioadvies is terug te vinden in bijlage 2.

Leveringszekerheid, afbouw en capaciteitsbehoefte

In het wijzigingsbesluit Groningenveld 2021-2022 spreekt de staatssecretaris zijn inzet uit om het Groningenveld in oktober 2023 definitief te sluiten. Dit besluit is op 1 april 2022 gepubliceerd. Ondanks de geopolitieke ontwikkelingen houdt de staatssecretaris hiermee vast aan de versnelde sluiting van het Groningenveld en de belofte die hierover gedaan is aan de inwoners van Groningen. Wij waarderen deze standvastigheid. Tegelijkertijd zorgen de geopolitieke ontwikkelingen ook voor onzekerheden rondom de leveringszekerheid van hoogcalorisch en laagcalorisch gas. Deze ontwikkelingen hebben mogelijk ook effect op de inzet van de ondergrondse gasopslagen. Tegen deze achtergrond roepen wij de staatssecretaris op om in het vaststellingsbesluit ook aan te geven welke kwalitatieve en kwantitatieve risico's er zijn verbonden aan de potentiële vertraging of stagnatie van het afbouwtraject voor de sluiting van het Groningenveld.

Schadeafhandeling

Uit de voorgestelde Operationele Strategie Groningenveld blijkt dat ook bij de productie van gas uit het Groningenveld op een minimumflow, schade aan gebouwen is te verwachten. Daarmee blijft de behoefte aan ruimhartige en rechtvaardige schadebeoordeling en afhandeling onverminderd bestaan. Wij adviseren de staatsecretaris om het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) hiertoe voldoende regelruimte en financiën beschikbaar te stellen zodat er ook bij complexe/meervoudige schadegevallen een eenvoudige afhandeling kan worden aangeboden. Ook roepen wij de staatsecretaris op om erbij het IMG op aan te dringen meer gericht te zijn op het oplossen van problemen van inwoners, en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van de NAM. Tenslotte wordt de staatsecretaris in het regioadvies ook dringend geadviseerd om zorg te dragen voor één schadeloket voor mijnbouwschade in Groningen. Ook in het Westerkwartier zijn wij dat inwoners onvoldoende geholpen zijn met verschillende schadeloketten met verschillende schadebeoordelingsregimes.

Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

Het eerstvolgende vaststellingsbesluit is een mijlpaal in de afbouw van winning uit het Groningenveld. Eerder dan verwacht in het basispad van het Kabinet in 2018, is het punt bereikt dat het Groningenveld niet meer produceert voor leveringszekerheid op basis van de gemiddelde temperatuur, maar alleen nog voor extreme situaties en de minimumflow om die situaties op te vangen. Ondanks het feit dat de definitieve beëindiging van winning uit het Groningenveld in zicht komt, blijven inwoners ook na de beëindiging nog jaren geconfronteerd dor de problemen door gaswinning. Door drukvereffening in de ondergrond blijven er nog jarenlang bevingen. Met schade aan gebouwen als gevolg. Verschillende onderzoeken tonen aan dat dit ook gezondheidsproblemen met zich meebrengt.

Ondertussen is de geopolitieke situatie gewijzigd en is er druk om het Groningenveld (langer) open te houden. De problematiek voor bewoners in Groningen wordt daarbij versimpeld tot een kwestie van voldoende compenseren, daarbij voorbijgaand aan de continue ontwrichting waar een groot aantal van onze bewoners mee geconfronteerd is en wordt.

De noodzaak om gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen is niet alleen een kwestie van geld (compenseren) en veiligheid (versterken), maar ook en vooral een kwestie van het bieden van perspectief op een periode zonder bevingen, schade, versterking en alles wat daarbij komt kijken. In het regioadvies wordt de staatsecretaris (daarom ook) geadviseerd om zich in het vaststellingsbesluit duidelijk uit te spreken over de beëindiging van winning uit het Groningenveld in 2023.

Begeleidende brief met lokale aangelegenheden
Naast het regioadvies vragen wij de staatssecretaris om verscherpte aandacht voor een aantal lokale aangelegenheden. Dit doen we in de vorm van een begeleidende brief. Onderstaand volgt een verkorte weergave van de inhoud van deze brief. De volledige brief is terug te vinden in bijlage 3.

Inzet gasopslagen en omgevingstraject rondom Grijpskerk en Norg
Wij verwachten dat de ondergrondse gasopslagen in toenemende mate een cruciale bijdrage leveren aan de leveringszekerheid van gas. In het Westerkwartier hebben wij te maken met een tweetal gasopslagen: de gasopslag in Grijpskerk en de gasopslag in Norg. De gasopslag in Norg ligt in onze buurgemeente Noordenveld. Desondanks reikt het effectgebied verder dan de gemeente Noordenveld en zien wij de effecten ook in onze gemeente. In de begeleidende brief adviseren wij de staatssecretaris om in het vaststellingsbesluit concreet in te gaan op de inzet en beoogde gebruikstermijn van de ondergrondse gasopslagen. Juist vanwege de geopolitieke ontwikkelingen. Het is hier van groot belang dat de eventuele gevolgen hiervan inzichtelijk moeten zijn voor ons en onze inwoners. In de beleving van onze inwoners neemt ook de druk op de kleine velden toe. Wij vragen de staatssecretaris dan ook om in het vaststellingsbesluit inzichtelijk te maken welke rol de kleine velden spelen in de leveringszekerheid.

Daarnaast hanteert Gasunie Transport Services (GTS) in de voorliggende operationele strategie een werkvolume van 4 miljard kuub voor de gasopslag Norg. GTS doet dit vanuit leveringszekerheidsoverwegingen. Het is daarnaast technisch mogelijk om een werkvolume tot ongeveer 6 miljard kuub gas te accommoderen. Een hoger vulniveau heeft een positieve bijdrage aan de leveringszekerheid voor komende jaar. Desalniettemin adviseren wij de staatssecretaris om voor het komende jaar vast te houden aan een maximale vulgraad van 4 miljard kuub. Dit om het maximale drukbereik te voorkomen en daarmee het voorkomen van - meer - schade door bodembeweging en mogelijke risico's op bevingen.

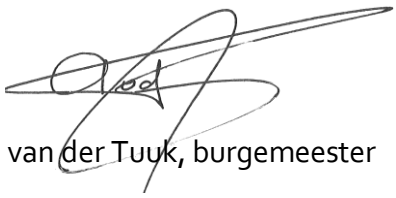
Tenslotte vragen wij de staatssecretaris aandacht voor de invulling van het omgevingstraject rondom de gasopslagen in Grijpskerk en Norg. In dit traject spreken de gemeenten Westerkwartier en Noordenveld, het ministerie van EZK en NAM elkaar over de toekomst van beide gasopslagen. Daarnaast richt het omgevingstraject zich op het maken van aanvullende afspraken over een eerlijke verdeling van de lusten en lasten die samengaan met de inzet van de gasopslagen. Omwonenden van beide gasopslagen geven de inhoud van het traject mede vorm. Wij roepen de staatssecretaris op om de gesprekken over het omgevingstraject te continueren en mee te werken aan een voortvarende invulling waarbij er vóór de zomer 2022 concrete afspraken

worden gemaakt. Hierbij is de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden op een ruim gebied rondom de gasopslag in Grijpskerk voorwaardelijk.

Schadeafhandeling

Ook in het Westerkwartier zien we de afgelopen periode een toename in schademeldingen bij het Instituut Mijnbouwschade (IMG) en de Commissie Mijnbouwschade (CM). Wij constateren dat er blijvende verwarring en onzekerheid bestaat over de juiste route naar de juiste instantie. Deze inwoners worden geconfronteerd met twee schadeloketten met een verschillend juridische kader en werkwijze. Dit doet geen recht aan de situatie van onze inwoners. Wij vinden dit dan ook onwenselijk en niet goed uit te leggen. In de begeleidende brief wordt de staatssecretaris dringend geadviseerd om schademeldingen onder het wettelijk bewijsvermoeden en het IMG de bevoegdheid te geven deze schade af te handelen. Er zou één landelijk loket mijnbouwschade ingericht moeten worden waarbij het begrip 'ontzorgen van de inwoner' op zodanige wijze invulling wordt gegeven dat er materieel sprake is van gelijke rechtsbedeling voor onze inwoners. Op die manier kan er zorg gedragen worden voor een ruimhartige, onafhankelijke en rechtvaardige schadeafhandeling voor onze inwoners ongeacht de aard en locatie van de mijnbouwactiviteiten. Hierbij vragen we ook de verscherpte aandacht van de staatssecretaris voor de situatie waarin onze inwoners schade ondervinden door zowel gaswinning uit het Groningenveld als schade door andere mijnbouwactiviteiten.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,



A. van der Tuuk, burgemeester



A. Schulting, secretaris

Bijlagen

- Bijlage 1: Operationele Strategie voor het gasjaar 2022/2023, 6 april 2022
- Bijlage 2: Regioadvies ten behoeve van het vaststellingsbesluit Groningenveld, 17 mei 2022
- Bijlage 3: Begeleidende brief ten behoeve van het vaststellingsbesluit Groningenveld, 17 mei 2022